

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.6.51 (a)





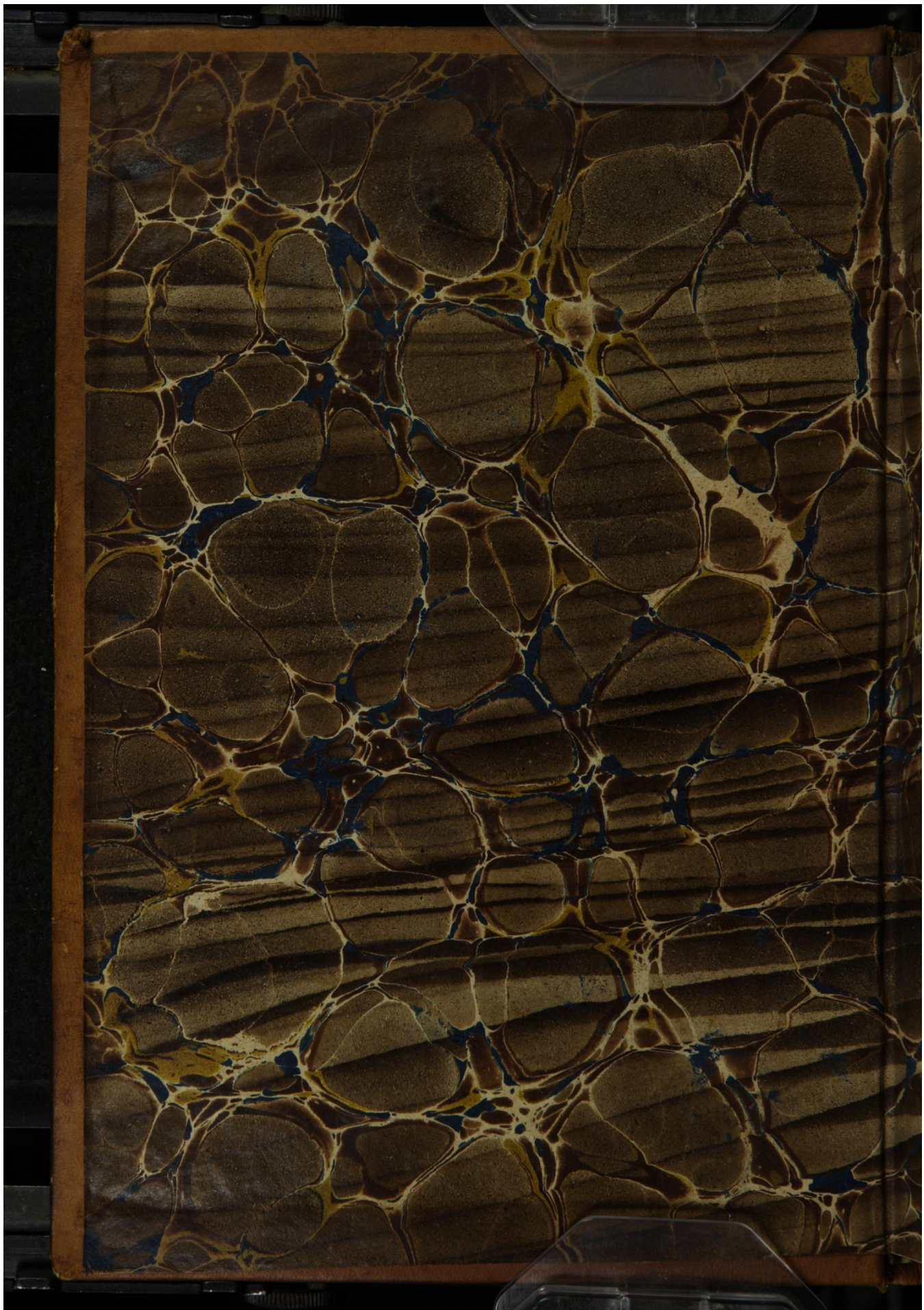
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.6.51 (a)



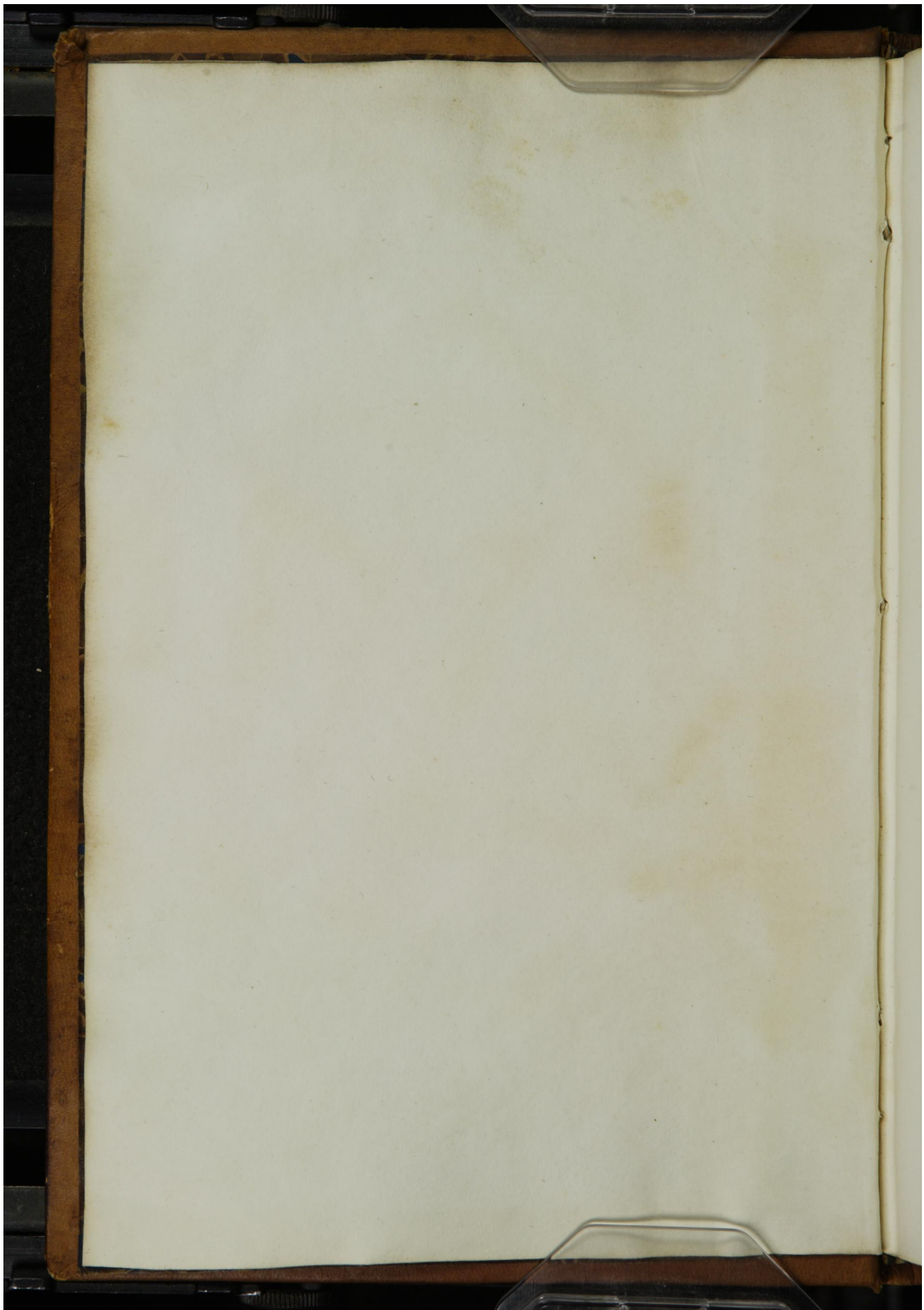
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.6.51 (a)

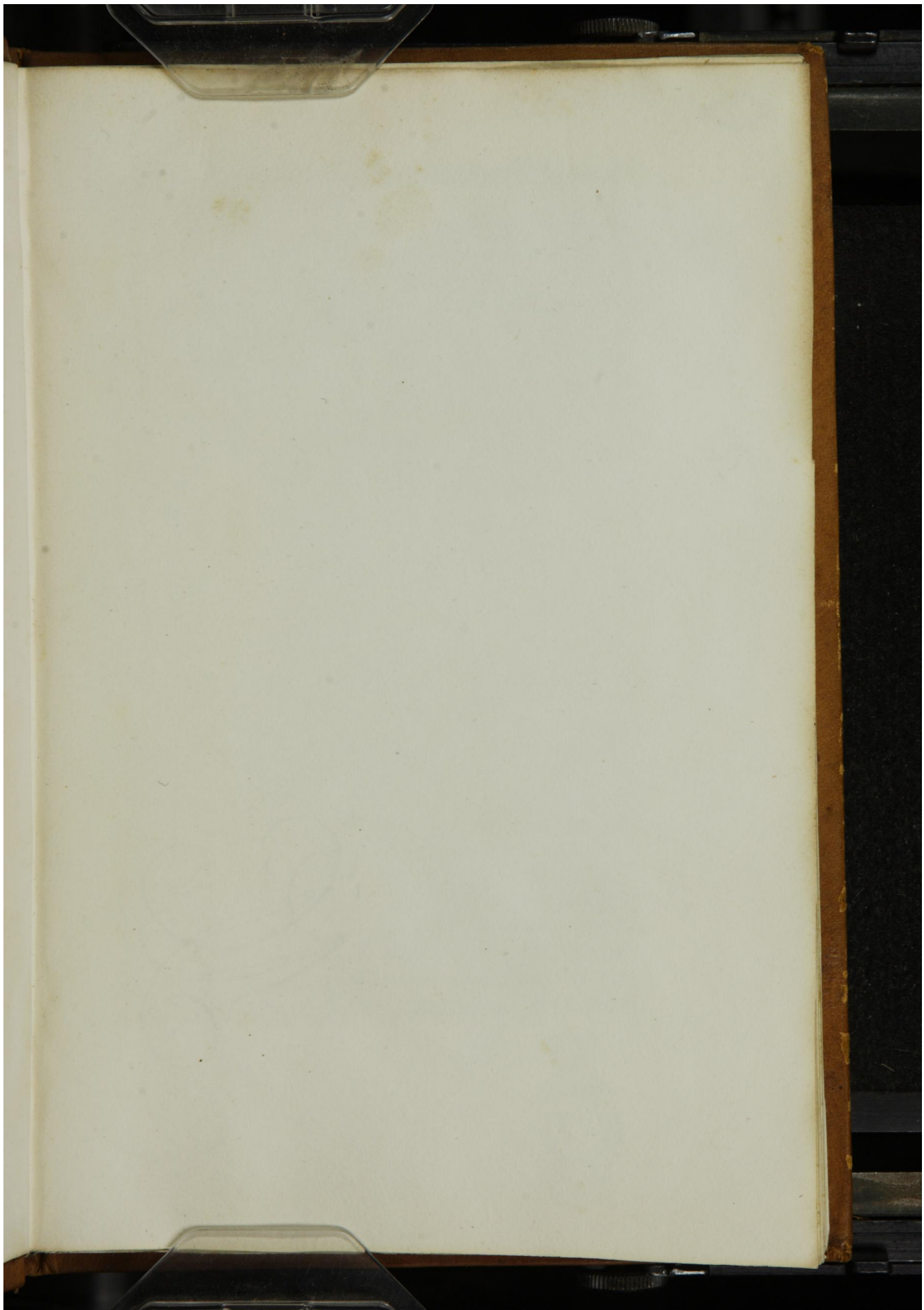


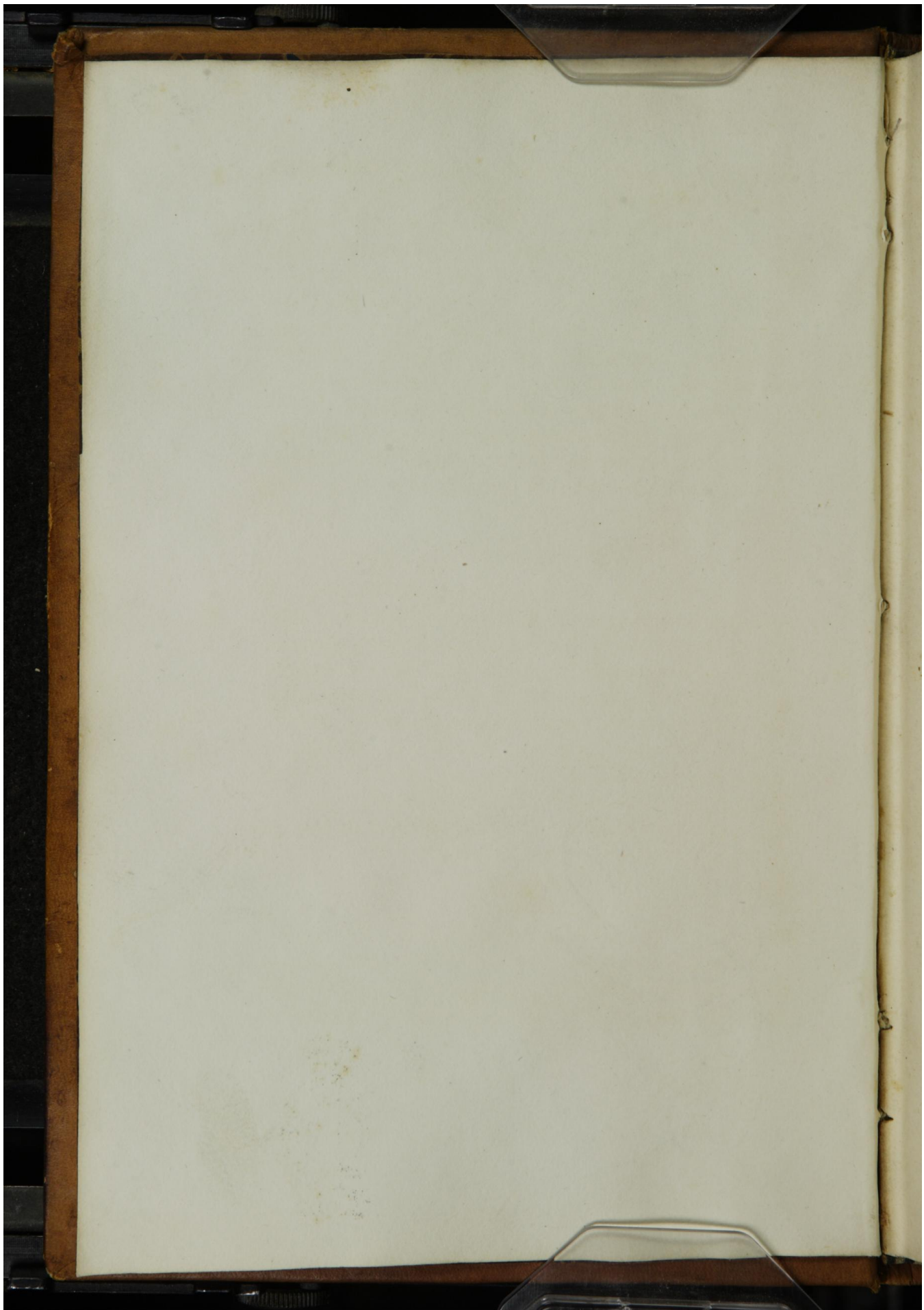
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.6.51 (a)











2

Tractatus pulcherrimus Enee Siluij: siue p̄ij pape. ij. de
curialiū miseria feliciter incipit.

Aneas Siluius Picolomineus: Salutes plurimā dicit
domino Johanni Aich perspicaci ⁊ claro iuriscōsulito
Stultos esse qui regibus seruiūt: vitamq; tū infelicez:
tū miserrimā ducere curiales. Vereor ne qui me arguāt: mibi
q; maledicant: si hac eplā quaz tibi sum scripturus ostendero.
Nec enim deerunt qui me p̄ncipibus deferant ⁊ hostē redde
re curent: qm̄ videar homines ab eoz obsequijs arcere. Nam
quis post hac inquiet illi regū atria frequentabūt si se futu
ros illic miseros intellexerint. Et ego nō id ago ut p̄ncipib⁹
derogē: sed illos poti⁹ magnis leuo molestijs. Instant assidue
q̄ plurimi ⁊ nobiles ⁊ magni viri: qui regū anres obtundunt:
dum in curiā p̄cibus recipi postulāt. Quos cū nequeāt reges
aut vtiliter recipere: aut honeste repellere: in magnaq; propte
rea sint anxietate. gratia mibi nō odiū haberi debet: si quez
ex his monuero curie regis ut suapte renūciet. Nec timēdū est
meis scriptis id fieri ut regū aule deserant. Erit enim semper
stultoz numerus infinit⁹: qui vitā beatā apud reges solū mo
do iudicēt inueniri. Sed caue dicūt alij ne diuinis aduersere
p̄ceptis: dum regū suades euitari seruitia. cū Petrus ap̄lorum
princeps ⁊ caput ecclesie Subiecti estote dicat omni creature
humane p̄pter deū: siue regi quasi p̄cellēti: siue ducib⁹ qua
si ab eo missis. Absit aut a me scelus hoc ut ap̄lo contradicam.
uel regibus dicā nō esse parendū. cū ⁊ veritas in euāgelio red
di que sunt cesaris cesari iusserit: ⁊ que dei sunt deo. Cūq; ad
Romanos Paulus doctor gentiū dicat. Omnis aīa potestatis
bus sublimioribus subdita sit. Non est enī potestas nisi a deo
Clamo ⁊ ego: obedite p̄ncipibus vestris oēs populi. subiycite
vos sublimioribus potestatibus oēs gētes. Sed memineritis
q; Petrus p̄pter deū ut subiyciamini iubet: nō p̄pter opes po
tētiās uel honores. Et ista nō sunt p̄ria meis scriptis: si cū p̄
pheta dixerim. Nolite confidere in p̄ncipibus in filijs hominum



in quib? nō ē sal? . Preterea q̄plures obiectōes alias qb? te re
spōsorē p̄stituo si q̄ sint q̄ velint me ampli? ipugnare. Ego ad
rē ip̄az veniā si p̄ri? qd hoc me disputare p̄pulerit paucis absol
uero. Venitor me? filui? q̄ mortuo p̄e postum? nat? : paternūq;
nomē tulit adolefcētie sue florē ap̄d antiquū ducē Mediolanē
sez hui? philippi ducis p̄ez pegit. affectusq; tādē curie tedijs:
domū redijt: vxorē duxit: filios genuit: ⁊ vsq; in hāc diē vitā q̄
etā laudatāq; degit. Is cū ad se duo senēses iuuenes admodū
nobiles accessissent: ⁊ an regi fūire p̄duceret p̄ciētati fuissent
sic r̄ndit. Menīpus cū adolefcēs ap̄d Domex heliodūq; dmer
sa deoz scelera legisset ea licita eē atq; honesta credebat. nā qd
dij faciāt q̄s nō arbitret̄ honestū. Hic vir postea fact?: cuz illa
tāq; turpia p̄hiberi legib? aīaduenteret incert? aī p̄hōs a di. r
sciscitatur? ab eis q̄ nā esset opt̄ia vita. s; neq; p̄hī satisfecerūt
cū iter se dissentirēt: ⁊ alij voluptatē: alij vacuitatē doloris: viz
turē alij: quidā x̄o aī corp̄isq; ⁊ fortūe bona sil' iūcta vitā dice
rēt p̄stare brāz. Incertior igr̄ ille m̄lto q̄ ātea ut x̄bis vtar. Le
rētij p̄sulere mortuos decreuit ⁊ ad īferos penetrauit: ac ex ty
relia q̄ ⁊ ipse vates diuīatorq; fuit vbi vita brā esset p̄quisiuit.
Qui cū vates diu r̄ndere negasset: ī aures tādē īsurrās ap̄d
puatos inqt optimā vitā hoc ē felicitatē īnuēies. Gīses quoq;
lydoz rex q̄ se p̄ceteris fortunatissimū reputabat: appollinē cō
suluit q̄s suo tpe felix eēt: p̄tēplīt oraculū regias opes ⁊ appa
tus. atq; Elglau quēdā arcadē modici ruris cultorē: q̄ metas a
gelli sui cupiditate nūq̄ excesserat felicē esse r̄ndit. Vos igr̄ o
iuuenes si quō viuatis opt̄ie q̄ritis m̄ime reges adibitis. nā cū
īpī felicitatis exptes sint felices q̄ sibi dicati sūt n̄l'o pacto p̄nt
efficerere. q̄ppe q̄ p̄ncipib? seruiētes n̄bīl sibi libertatis relin
quūt: ut ea p̄seq possint qb? potiti m̄lto sint q̄ ātea m̄fiores.
Virtutes enī o iuuenes felicitis vite sūt effectrices q̄ a p̄ncipū
domicilijs exclude: si qñ casu aut errore limē ingrediunt̄ euefti
gio cogunt̄ fugere p̄territe linistris morib?: qb? in altis palati
is viuūt: q̄ si tēpus differēdi dare: mōstrarē vobis oēs hoīes.

stultos esse q vitā hñtes aliā in q possint honeste x̄sari i curi
is pñcipū se p̄cipitāt: s; abest ociū. Jō vos tm̄ moneo ut agrum
hūc histriōes ⁊ adulatorēs ⁊ alios nebulōes metere sinatis: q
nigrū in cādida x̄tūt. All's est enī viris bonis apd pñcipes lo
cus: nlla emolumēta laboz: ⁊ ut Juuenal' x̄ba resumā: minoz ē
hodie res heri q̄ fuit hec eadē cras detrahēt exiguis aliquid.
Sic filii? genitor. Illi x̄o ab isano pposito reuocati domi mae
re ⁊ sibi ⁊ musis viuere decreuerūt. At p̄na vox min? in filio q̄
in extraneis potuit. nec. n. me p̄ ab obsequiis curie valuit auo
care: q̄uis sepe multi ne me possit pñcipū resanias ire pditū ad
monuerūt. S; exptus suz qd p̄i? nō credidi: verāq; p̄is sniam
inuenio. De q̄ libet me nūc in hac eplā discertare: grauiq; tuo
iudicio remittere cūcta. Nā ⁊ tu annis cōplurib? inter aulicos
canes latrastī. Vidi te apud Albertū cesarē honorato in loco:
Et cū te p̄mū noui orator su? in Basiliēn' cōcilio bñdictiōz sibi
ex patrū cetu petebas: cū is regni Ungarie dyadēa mortuo so
cero suo Sigismūdo cesare suscepisset. Atq; postq; is quoq; vi
ta funct? est: nō enī triēnio toto iperauit: ad nepotē ei? Alber
tū austrie ducē te cōtulisti: cui? es adhuc p̄siliari?. Quā rē nō
sum nescius apud ignaros rerū mee snie plurimū detrabere.
Quis enī infelicitē viuere curiales crediderit: cū tu q̄ vir ha
beris bon? ⁊ sapiēs solut? semel curie vīculis itez te viciēris
Sed sum ego quoq; in eadē qua tu es causa qui annis iā quin
decim curialē seruitutem seruīui: et nunc ecclesiasticos: nunc
seculares secutus sum pñcipes. Et quāuis nōnunq; euaseriz
mor tamē in vīcula meapte redij. Itaq; posset aliquis opina
ri ut solus uel cū paucis curie voluptatibus fruar. Jdcirco me
mores curie corā alijs detestari. Sicut apud Mediolanuz quī
Bernardino p̄dicatori cōtractus vsurarios accusabat: ut p̄
hibitis ab his reliquis: solus ipse feneraret. Sed longe aliter
est. nō enim quia placeat mibi curia ideo versor in curia: sed
ne leuitatis accuser: quī genus vite receptum nesciuerim per
sequi. Idem ⁊ te arbitroz retinere. Accidit enim nobis sicut et

pingatis. Sūt enī admodū multi q̄ viuēte p̄iuge m̄imoniū dā
nāt ⁊ vrozis obitū cupiūt libertatis amore sempq; illi? ad cori
thios pauli mādati meminerūt. Solut? es ab vrozē noli q̄reze
vrozē. Et hī postq; libertatē sūt assecuti mor alterā ducūt cōiu
gē: ut vir qdē creqas defuncte valeāt expectare. Sic n. ē hoīm
cacetes ut vitā quā viuūt diuq; vixerūt: ⁊ si malā sciūt mutare
tñ aut neqant aut nesciāt. Hīc Horatius ad eos q̄ suā vitā dā
nātes alienā laudāt. Jā faciā qd vultis in q̄t eris tu q̄ mō mi
les mercator tu p̄sult? mō rustic? hīc vos hīc mutatis discedi
te p̄tib? eia qd statis volūt. Plima sunt mī Johānes q̄ nos co
gūt pseuerare. S; nulla est rō p̄ior q̄ ambitio. q̄ tāq; emula ca
ritatis oīa fert onera q̄uis grauissima: ut honorib? seculi ac
p̄plaribus laudib? effera? q̄ si hūiles essem? ⁊ aīaz poti? lucra
ri q̄ vanā venari gliaz studerem?: haud multi p̄fecto i bec ter
dia sese reciperēt. Ad eos igit̄ qui p̄pterea seq̄ reges volūt: q̄
platos ⁊ doctos in curijs esse cōspiciūt: saluatoris nr̄i iesu vo
cē obijciā. Sup cathedrā moyfi sederūt scribe ⁊ pharisei qui dī
cūt facite: sm opa eoz nolite facere. Nō igit̄ qd iignes viri ac
mgri in te faciūt: s; qd facere debēt imitari oportet. Expēdat p̄
us seipsuz q̄ se dicare vult regib?: an tollerare labores famē p̄
peti: sitim sufferre: ptumeliasq; valeat sustinere. Deīde p̄spici
at diligēter: vtrū ex curia cōsequi possit qd suus desiderat ani
mus. mibi ⁊ angustie apud p̄cipes infinite intollerabiles es
se vident̄: ⁊ que hoīes optāt illic nullatenus inueniri: quo fit
ut verā patris sn̄ iam arbitrer: de qua nunc trāsigemus.

Epetēda ē igit̄ p̄ina vor: qd ille stultos esse autūat sin
gulos q̄ nō coacte p̄ncipib? seruiūt. Clara vor: dura tñ
fortasse nōnullis v̄r: sed audiāt quo pacto probe? Stulti quo
ad p̄positū nr̄m trib? mōis dicunt̄ hoīes. Stult? est q̄ q̄ritat
qd neq̄ inuenire. Stult? ⁊ q̄ q̄rit qd nocet inuētū. Stult? quo
q; ⁊ ille ē qui fine' p̄posito ad quē tēdit: cum plures habeat cal
les deteriozē deligit ⁊ piculosiorē: ut si romā petitur? cū due si
hī pateāt vie: altera breuis atq; secura: a tera lōgior plena la

tronib? pgerere vltimā velit. Curiales igit? hoīes aut pma stulti
tia incidūt: aut alterā: aut tertiā: aut qd asseq nequnt inuesti
gāt: aut qd inuētū detrimēto sit querūt: aut semitā peiorē deli
gūt: q̄s res meli? lōge cognoscem? si q̄ sint curialiū desideria ⁊
quos sibi pstituāt fines pviderim? Mihi vident? oēs qui regū
uel pncipū latera stipāt: aut honores q̄rere famāq; seculi: aut
potētiā: aut diuitias: aut voluptates: nec ificias eo nōnullos
esse q̄ se apud pncipes lucrari aīas arbitrent? ut meritū: tanto
magis nāciscāt q̄to cū maiore piculo militauerit. De his igit?
q̄nq; generib? hoīm dicēdū ē nobis quos tm distare ut sapiē
tes sint oīdem?: ut facile q̄s eosdē deliros amētes insanos ac
stultissimos q̄at cognoscere. Pri? tm q̄ hoc aggrediar oēs ora
tos volo: ne me quēpiā pncipū carpe cēseāt: aut quouis pacto
serenissimo diuocq; pncipi meo Frederico cesari detrahere. Nā
⁊ si dictur? inter disputādū fueri vitiosos pncipes eē: ⁊ libidi
nū ac stultitie seruos: nō tm id oībus ascripseriz: nec enī me la
tet inueniri nōnullos x̄tutū ac sanctimōie cultores: q̄ a p̄ci
patu vitia diuio quodā munere sepant: quēadmodū boni apō
gētiles pncipes augustus Vespasian? Tit? Traian? Pi? sunt
habiti: ⁊ apud xpianos Cōstātinus Arcadi? Honor? Theodo
sius Carol? magn?: ⁊ quē Bāberga venerat? Vēricus scūs: in q̄
bus si uel pietatē uel māsuetudinē uel pacis amorē: ul? iustitie
zelū: uel religiōis affectū regis Fredericū nīm nulla in re mi
norē inuēies: tm abest ut meis sibi scriptis veli detractū: ut ei?
laudes illustrare: ⁊ x̄sib? quoad passiz ⁊ oīone soluta decreuer
rī: nec me nūc ei? curia detineret nisi sua me bonitas allerisset
S; me quāta sit curialiū infelicitas ostēsuy: nō qd ipse ⁊ alij
pauci quos equos amauit Jupiter: s; qd cōiter pncipes agant
referre oportuit: q̄ si oīa q̄ inferi? mala recēsent in nri pncipis
inueniri curia dixerim apte mētiar: nec min? mētiar si nibil il
loꝝ hic esse cōtēderim: nec ego quēq; momorderim: q̄ sic ē ho
minū vita ut plus mali ubiq; q̄ boni reperiat. *113 v. 11*
Ostra intētio est fatuos esse q̄ principib? herēt disputā

do mōstrare. Jā igit̃ illos aggrediamur: qui tanq̃ appetētes
honorē principib⁹ seruiūt: aduersus quos cū Iuuenali libet ex
clamare: O medici mediā prūdite venā. Delirāt enī qui ppter
honorē p̃cipib⁹ famulant. Ad quorū purgādas mētes nō me-
is scriptis s; elleboro porī? esset opus. Quis enī in aulis prin-
cipū vep̃ honorē dixerit inueniri. Dant̃ honores in curijs nō
fm̃ mores atq; vtutes: s; ut quisq; ditior ē atq; potētior eo ma-
gis honorat̃. Nā quē vnq̃ pauperē tāet̃ pstanti vtute p̃dituz
regū aliq; sublimauit. Audio q̃ obijcis: fuerunt nōnulli dicis
obicuro nati loco atq; inopes quōdā: qui nūc oībus sunt p̃lati
sic enī p̃cipes voluerūt. S; quos oro sic p̃latos ais: nēpe quos
suis morib⁹ p̃formes inuenerūt. quib⁹ morib⁹? auaritie: libidi-
ni: luxurie: crapule: crudelitati: sicut est sane. Placet auaro re-
gi q̃ pecunias vnde cūq; refert. Gratus ē libidinoso q̃ ṽgines
atq; maritatas sibi cōciliēt. Car⁹ est ebri⁹ q̃ p̃bibit. Crudeli io-
cūdus ē qui sanguinē q̃ multū effundit hūanū. Nemo accept⁹
est: nemoq; ex p̃uo statu p̃fert̃ alijs: nisi magno aliquo facino-
re sese p̃cipi p̃ciliauerit. At hic nō est ver⁹ honor ⁊ stabilis: q̃
ex radice venit nō bona. Vera gl̃ia ut inq̃t Cicero est illustris
ac puagata: multorūq; ⁊ magnorū ṽl in suos ciues: uel ī patriā
uel in om̃e gen⁹ hōīm fama meritorū: quā nec p̃cipes assequū-
tur nec q̃ seruiūt eis: cū vitijs oēs fere sint dediti. Nec bonum
aliquid agāt nisi fortuito. At trāseunti per oībē tibi inclinabunt
hoīes: denudabūt capita: cedēt loco: salutes dicēt: man⁹ oscu-
labunt̃: ita est certe. At vbi trāsieris digitos retro tendēt: sub
sanabūtq; tibi: ⁊ ille ē inquiēt qui principē ñm seducit: q̃ bel-
lū suadet: qui vectigalia auget: qui onera nobis importabilia
cumulare facit. Et etiā qui ṽso pollice quos vult ex nobis oc-
cidit: quē dij deeq; oēs perdāt: ne sub ei⁹ tyrānide diutius si-
mus. Imōi est honor curialiū: qui si te quisq; es oblectat: nō
verebor te stultū atq; insanū affirmare: qui oblectatiōes tuas
in re fallaci varia atq; oīno falsa reponas. At parasitorū vocib⁹
qui te cenarū grā laudāt: quātū tribui debeat tuipse nosti. p̃re

tereo histriones atq; foculatores ⁊ totius vulgi laudes: quas
vir prudēs pro nihilo reputabit: q; nulla ē vera laus nisi a ve-
ris proueniat laudatis. Adde q; oēs curie sequaces nō quibus
presint sed a quibus precedant inspiciūt: ⁊ alti⁹ semp euolare ni-
tunt: atq; cū reliquos p̄cesserint ipsis etiā regibus incipiunt
inuidere: q; inreplebilis est humane glorie appetit⁹. Cui post
q̄ te dedideris semp Ciceronis in ore habebis: Quicquid est
enī q̄uis ampliū sit id certe parū est: cuz est aliquid amplius.
Est insuper philosophorū sentētia: ac p̄sertim Aristotelis in ho-
noribus nō esse finem ponendū: q; ⁊ res incerta est ⁊ in pote-
state alterius: ⁊ qui seruit honori ⁊ huius seculi fame: necesse
est ut multa faciat inuitus. Interduz plus hominibus q̄ deo
seruire cogitur. Duo enim cū sint honores: alter viroz bonorū
alter multitudinis. Stultus est qui primū apud reges venera-
tur: q; inueniri verus honor nō potest vbi virtutes nō regnāt.
Qui vero alterā multo stultior est: q; ⁊ rem perniciosam sequi-
tur ⁊ vitiosam ⁊ instabilē ⁊ incertā. Atq; hi perpetuis crucia-
tibus affligunt: cū sibi preferri plurimos ⁊ sepe idignissimos
videant. Nec qui bonorū est auidus vsquā magis q̄ in curijs
angit. Atq; iam satis de honore sit dictū.

¶ Unc ad potentiā eamus. Pulchrū videt apud principes
esse potentē: tutorē vocari regis: precipere alijs: bellū in-
dicere: pacē cōponere posse: obesse ⁊ prodesse q̄ pluribus. Sed
multi decepti sunt dum posse apud reges plurimū quesiuērūt.
Apud Tyberii Aeronē Claudii tam potens Seianus fuit ut
imperator apud Capreas cū rege Caldeo sedente solus hic im-
perii administraret: secundūq; illud totius orbis caput vene-
raret. Et quippe si ante ipsum oppressa cesaris senectus fuisset:
hunc vnū populus augustum vocasset. Sed nulla est apud
principes diuturna potestas: nullusq; status debili⁹: nulli⁹
incertior: nullius infirmior est q̄ eius qui apud principē vide-
tur esse potentior. Sunt emuli multi: similitudines: odia. Omnis
potentiā magne inuidie subiecta est: incidunt suspensiones: pa-

rant insidie: perstrepunt vndiq; delatores: atq; ut oculis par-
ua festuca turbat. Sic principū gratia offensiuncula uel mini-
ma cadit: interdū etiā nullo crimine perdit: tantū apud princi-
pes subdola lingua potest. Apud Adrianū imperatorē delato-
rū voces adeo valuerunt: ut amicos quos ad summū prouere-
rat post hostiū loco habuerit. Sed ad Seianū redeo: vis ne sa-
lutari sicut Seianus et tam esse potens ut ille fuit. At hic vni-
ca principis epistola captus est: per urbē vnco ductus ad specta-
culū et in libridis ripa truncatus. Omnesq; ipsius statue ex ca-
pitolio deiecte sunt. Perlege sacras lras quot Saul: quot Da-
uid: quot Salomon: ex his qui apud se potētes erāt occidī ius-
serunt. Abimalech quia potentē vidit apud se Isaac: ex regno
repulit: forsitan et interfici iussisset: nisi d'gitus dei cum illo
fuiſſet. Clitonē sue nutricis filiam philippi: patris laudes cō-
parare fuiſſet: Alexander macedo sua manu interemit. Errāt
nostri tps admodū multa exempla que cōsulto fugio: ne cui
videar detraxisse. De magno regni apulie senescalco nemo me
dicere p: obibet: quia tuta in mortuos est reprehēſio. hic apud
reginam Johannā primo in loco fuit: potentiāq; suam firmio-
rem putabat: quia et stupris sese insinuauerat. Et regina cōuer-
so in alium amore: percussores ad illud noctu transmisiſit. quo
mortuo alios sibi cōcubinos substituit parari. Sunt qui apud
reges perpetuo sint potētes sepe qui heri placuit hodie diſpli-
cet. Nullum est in atrijs principū maius studium q̄ ut alios
de gradu precipitent et se erigāt potentū: quilibet appetit: nul-
la inter curiales habitat fides: nō frater a fratre tutus iueni-
tur. nec patri filius fidus est: nec filius patrē seruat: quilibet
sibi studet: oēs preferri volūt: oēs mandare. Si quis potēs est:
mille circa se oculos habet: et totidez linguas ad ruīnam eius
aspirantes: et vnus hic alius illinc premit nīmiū. multos time-
re habet qui multū potest: et illū omnes oppugnant qui princi-
pi gratior existimat. Ruūt turreſ q̄ iuxta flumē hīte perpetuū
in se aque cursuz recipiūt. Quid tu facias q̄ eximius volūate

depēdes: in cui? amore nec ferro nec plūbo s; cera fir? teneris
quā uel infriḡdat? amor excutiet: ul' ire feruor eliquabit. Ad
oibus tñ arridet fortūa quātū cācellario nrī cesaris Gaspari
Slichio: quē uel mirāda fati clemētia: ul' singularis virt? atq;
p̄stātia q̄ in paucissimis hoīb? repit apud tres cesares iter p̄i
mores potētē reddidit. Alios xō vir vnq; vidim? in curia suc
cessoris tales esse q̄les apud aīcessorē fuere. S; p̄cipitari cōp̄i
mos ex gradu cernim?: ita ut q̄to p̄i? honoratiores 7 potētio
res cēsebant. tāto erīde debiliores 7 ihonoratiores fiāt 7 sint:
inimicis gaudio: amicis xō 7 propinqs 7 sibi dolozi molestie
atq; dedecori. Est aut vulgatissim? eoz finis qui apud princi
pes uel honozē uel potētia q̄ritāt quos in errore tā māifesto
p̄phēsos stultissimos eē nemo negauerit. nec plura de potētia.

Unc diuitias prosequimur q̄s mīme dubiū ē p̄ples mortali
tates i curiales carceres attraxisse: q̄ cū Horatio se labo
rē ferre dicūt senes ut i oia tuta recedāt. Quidā xō Iuuenal'
referūt xba: Qñ ego figā aliqd quo sit mihi tuta senect? a te
gete 7 baculo. Aduersus quos possū saluatoris nrī sermonē re
ferre: q̄ tā difficile dicit diuitē intrare regna celoz q̄ per fora
mē ac? trāsire camelū. quo fit ut stultū sit diuitias q̄rere 7 spez
p̄rie celestis amittere. Nec mihi q̄s q̄ timozē famis adducat q̄
si nō hēat xps vnde alat paupes suos. Ap̄i nauē 7 retia relique
rūt inq; Hieroni. nec tñ illis quicq; defuit. Libertas xpi pau
per 7 olera Cresi diuitijs p̄ferūt. S; ista fortasse nīmiū religi
ose dñr. nec talia sunt q̄ vulgo probari q̄ant. Agam? igit p̄gui
minerva: p̄sentiamus q̄ Iuuenali 7 Aristoteli ad felicē vitā op?
esse diuitijs: q̄ nō facile emergūt quoz x̄tutib? obstat res an
gustā domi. Sūt q̄ se posse putāt diuitias cumulare p̄ncipibus
seruiētes. at hī ut diuitias p̄parēt libertatē vēdūt: nec tñ diui
tias assequunt. Nā si tibi p̄nceps uel bñficia ptulit: uel feuda
p̄cessit uel res alias: tāto magis seruire teneris quāto maiora
sūt dona. Qd si aliūde nescis ex Gregorio discito. Cū enī inq;
ille: Augent dona: ratōes etiā crescūt donoꝝ. Q̄ si tunc ex cur

ria velis abire cū diues es fact⁹: mor oīa pdidisti. Inuenit cā
submitit accusator: cōvinceris re? etiā non cōmissi crīs: aufe
runt bona: ⁊ ne cōqueri vnq̃ possis eripit ⁊ vita: Si xō in cu
ria pseueraueris: oportet ad quis impia regis eē paratū. ire in
bellū: p latrōes trāsire: nauigare in mari: manere ī peste: mille
capitis adire picula: iustū ⁊ iustū ereq̃ mādātū: ridere ⁊ flere
cū rege: laudare quē laudat: vitupare quē vitupat: nulla tibi ī
xibis aut in opib⁹ libertas superit. Quid igit stulti? ē q̃ diui
tias p tot tormēta cogere: cū sit māifesta frenelis teste Satiro.
ut locuples moriaris egēti viuere fato. Nōne p̃terea deliramē
tū ē: cū duo uel tres cumulauerint opes oēs hui⁹ liberalitatis
mūificetiā expectare ⁊ nō poti⁹ infinitos respicere: q̃ duz regi
bus eruiūt ad extremā inopiā sūt deducti. Jā dabit inqt Per
si? iāiā donec decept⁹ ⁊ exspes: ne quicq̃ fundo suspirat mun⁹
in imo. Diuitib⁹ nōnūq̃ dari solēt diuitie: sicut ī mare ferunt
aq̃. Nemo paup̃ quis diu ⁊ admodū vtiliter fuiuerit: tm̃ p̃mij
reportabit q̃tū diues ex obsequio puo. Nō enī fuitia ī curijs p̃n
cipū s; persone pōderant. nā ⁊ puos pua decēt: ⁊ magnos mu
nera magna. nec donare reges solēt qd̃ nequeāt cū libido fue
rit auferre. itaq̃ nec rē donatā si velis alienare poteris. nec in
aliud regnū trāsferre: nec ex ea quicq̃ disponere qd̃ regi non
placeat. Nō sūt igit tue hmōi diuitie qb⁹ nō potes vti p: o arbi
trio. Quid qd̃ neq̃ testādi facultatē hēbis. nāq̃ si liberis care
as nemo tibi nisi p̃nceps erit heres. Si adsūt filij: nisi ⁊ ipsi p̃n
cipi fuiāt nō succedūt tibi: taceo quot diuites necati iussu eoz
sint q̃ eos ditauerit. Solēt. n. p̃ncipes sic nōnullis largiri mltā
sicut ⁊ nos suos pascim⁹: ut eos postq̃ impignati fuerit deuore
mus: sicut de Seneca Lōginoq̃ legim⁹ quos p̃pter diuitias ī
terēptos Iuuenal affirmat his xib⁹. Ipibus diris igit iussu
q̃ neronis. Lōgeuū ⁊ magnos senece p̃diuitis ortos. Clausit ⁊
egregias lateranoy obsidet edes. Tota cohors. Perierūt enī ⁊
laterani p̃pter diuitias. Sācte igit scriptū ē ⁊ vere: Qui amat
diuitias fructū nō cupiet ex eis. Adde q̃ paucissimi reges que

sua sūt donāt. rapiūt enī ut donēt: q̄ nec vera sūt dona nec iu-
ste possident: cū vir regnū vllū inueniat qđ nō sit uel partū ul'
ptinuatū fraude. Quid est qđ largiri iuste p̄ncipes possint: vñ
pecūie: vñ de iocalia veniūt q̄ apud p̄ncipes sūt nisi ex raptu ul'
vēditōe iusticie: aut ex spolijs eccliaꝝ. Et ista sūt iniquitatis p̄-
mia q̄ nec regi p̄desse neq; tibi rtilitati donata fuerit esse pos-
sint. Relinqm? igit hāc diuitiaꝝ cupiditatē: qz nō implet aua-
rus pecūia. ⁊ auaro ut inqt Hiero. ⁊ Seneca pri? dixerat: tā de-
est qđ bz q̄ qđ nō bz. Scim? scripturā dicētē: qz nō pderūt di-
uitie in tpe vltōis. Dives enī cū interierit nō sumet oīa: et nō
descēdet cū eo glia dom? ei?. Quam? obsecro tāq; nihil hñtes
⁊ oīa possidētes. vict? atq; restit? ut itez Hiero. Xbis vtar: di-
uitie xpianoz sunt: ⁊ has ē potens nobis dñs absq; ministerio
p̄ncipū tradere. Diuitias veras apud reges uel nō inuenim?:
uel tales inuenim? q̄s lōge meli? fuerat non inuenisse. Et hoc
de diuitijs libasse sufficiat. Ex quib? nī fallor mōstratū ē stul-
ticie operā dare: qui ob opes p̄ncipib? famulant.

Unc tēpus admonet ut de voluptatib? differam?: in q.
bus multi mortales beatitudinē posuerūt. Atq; in p̄mis
Epicur? vir aliqñ magn? quē phī nri t̄pis magis Xbis q̄ fa-
ctis rep: obāt. Nā quotus ē obsecro uel theologoz q voluptati-
bus nō infuiat. Quā ob rē si quē forte inueneris q aspernetur
oculis pulchritudinē rez nō odore vllō: nō tactu nō sapore ca-
piat: secludatq; aurib? oēz suauitatē: huic hoīes ⁊ fortasse pau-
ci deos pp̄tios: pleriq; aut iratos putabūt. In ofoe pro Mar-
cello Ciceronē dicētē inuenim?: qbus ī Xbis oēs quīq; sensus
tetigit: quib? voluptates hauriūt. Cūq; due vie sint quib? hūa-
na vita cōtinet. altera xtutū: altera voluptatū. illa deserta in-
culta atq; iterclusa frōdib? ⁊ virgultis: hec semp hoīm frequē-
tia terit. nec quis q̄ est q voluptati nō obseq̄t. Sūtq; admodū
multi qui tāq; voluptatib? fruituri obseq̄a p̄ncipū amplectūt
quodq; stultissimū sit opereprecii fuerit ostendisse ac de volu-
ptate que primum oculis precipit primū dicamus.

Blectant nōnulli dū splēdidos eqtes spiciūt: dū bella
geri exercitusq; cōcurrere vidēt: dum formosas cultasq;
mulieres intuent: dū cetus hoīm ornatōz: dū ludos: dū iocos
dū pulchros equos: dū picturas: dū sericeos pānos: purpure
os: aureos. dū mirificas vestes: insignes vrbes: egregias do
mos: alta palacia: marmorea tēpla testudines: viridaria prata
lucos: fontes: flumīa: feras: serenū aerē: mōtes aphricos: ame
nas valles: armēta: canes: et hmoi cetera pteplanē. Et hec oīa
multo iocūdiora sunt puatis hoīb; q; curie obligatis. Nā q
seruitio regū mācipat? est: in bello nō ut spectator: s; ut miles
aderit: et huc atq; illuc cursabit: ac hostē ferire: seq; tueri ma
gis q; oblectari oculos cogitabit. Mulieres nō intuebit nisi cū
regi placuerit tūc; illas videbit q; alijs grate sibi molestissime
sint. Ornati vestib; hoīes pl? inuidie q; voluptatis pbebūt: et
alienos equos et meliores et nitidiores q; sui nō letabit inspe
risse. Joci atq; ludis praro itererit: lateri regio semp assistēs
palacia et tēpla picturas facili? spectare mercatores atq; pri
uati hoīes q; curiales pnt. cūq; reges praro regnoz suoz limi
tes ereāt. Vrbes inspicere nō nisi vni? regni poteris: nec quid
apud alias gētes sit pciosuz vidēdi tibi copia dabit. Ea quoq;
q; in cāpis sunt visu delectabilia rarissime ispicies: domo clau
sus q; captiu?. nec vnq; eribis nisi cū rex uel venari voluerit:
uel aliter aīm relaxare: qd cū fiet cū marie velles domi manere
cū niues agros coopuerint: uel cū solis seruoze mūd? ardebit.
S; marcet plerūq; sub tecto squalida puluerib; pars maior cu
rialiū: nec in coreis atq; tripudijs seīaz delectatio dat. cū tu
illā respicias q; in aliū ferē: et te nedū spernit s; etiā odit. nulla
dies ē in q; res mille nō videas q; tuū pturbēt aīm semp tibi añ
oculos īmici sunt. osculariq; manū persepe cogeris quā velles
truncatā videre facileq; plus amaritudinis q; dulcedinis vi
sus tuus ex curia reportabit.

In auditu dices: magna est curialiū delectatio: dū no
uitates toti? orbis viros sapiētissimos loquentes: dum

2
gesta viroz magnorū dū cant? sonosq; audiūt musicoz. Credo
7 hoc plerosq; decipe. Sz medēdū ē etiā huic pti i. q; oblecta/
tur? aures curie se astrigat: ac molestiā pro voluptate p̄cipiat.
nam qđ tu mihi de nouitatib? ais abs negotio pfuto cū plura
illic displicētia q̄ grata audiant. Cū nūc ciuitates capte vizi p̄
stātes occisi: spolia facta: rapie p̄misse: victores mali victi boni
sepi? referant. Viros autē sapientes q; de morib? ac secretis na/
ture disputāt: quiq; histozias referūt: nō nisi padulatōes apđ
p̄ncipes accipies. Q; si nōnūq; oratores atq; ph̄i disertī curias
adeūt: ofonesq; corā p̄ncipib? hnt: nō tā dulce ē eos illic aure
vbi cū metu magis loquunt q̄ in scolis vbi sunt liberi: 7 ad ve/
ritatē nō cōplacētiā fant. Hic est q; Athenis dū libera ciuitas
fuit: 7 Rome dū pfules rēpub. gubernabāt: lraz studia marie
floruerūt. In curijs vō glibet sermo padulatōez habet: nihil
ad rez dicit: cōmēdant mali: boniq; vituperant. Sūt q; vetez
narrāt histozias: sz mēdose atq; puerse claris auctorib? nō cre/
dit: sz fabulis inanib? fides adhibet. Plus Guidoni de colū/
na q; bellū troianū magis poetice q̄ histozice scripsit. Vt Mar/
filio de padua: q; trāslatiōes impij q; nūq; fuerūt ponit. v. Cin/
cētio morcho q; Linio Salustio Justino Quīto curtio Plutar/
cho ac Suetonio prestantissimis auctorib? credit. Citharistas
vō ac cātores: quīs curia solet optios hre. plus enī hoc gen?
hoīm q̄ phōz uel poetaz p̄ncipib? placet: nō ad tuā sed regis
audies voluptatē. Cūq; dormire aut aliud op? agere velles: tū
potissime istoz sonis aut cātibus ingetaberis. Oibus hoc vi/
tiū est cātōib? inqt Horati? inter amicos ut nunq; inducant
aīm cātare rogati: iussi nūq; desistāt. quo fit ut cū nolis audi/
as: cū velis nusq; appareāt: 7 tñ his singlis kls aliqd coheris
elargiri. Quid q; oia iurgioz atq; riray sūt plena: vnus alteri
maledicit: increpāt se inuicē: blasphemie in deū sanctosq; iaci/
unt: oēs in pfuso loquunt. tot clamores sunt ut vir sociū qui p/
pe te est valeas audire. quilibet sua facinora narrat cura dero/
gatione alteri? illi suā patriā laudāt 7 alienā vituperāt: spur

cissima vndiq; verba psonat: nulla in xbis modestia: nulla reuerentia: nullus pudor. Scurrere semper audiunt. uel detrahentes: uel ructantes. nam his solis libertas est quicquid uel facere uel dicere. Et hec si quis sapiat mutus potius esse uelit quam audire.

i Am de tactu pergamus in quo uenus potissime dominatur quam nonnulli rerum ignari blandissimam in curijs esse perfidunt. Ex eo errantes quod mulieres eos amare consueuerunt qui vestibus sunt ornati: crines ventilant: qui tormentis intersunt: qui canunt: qui choreas ducunt: qui semper leti atque hilares inueniuntur. sicut curiales esse videntur. Sed minime ita est: ut grata sit hic uenus. Nam siqua est mulier que hos amat non tamen eis se credit: quos loquaces agnoscit: iactatores: instabiles: plurimum amatores. nisi forsitan aliquod est que famam perficiat: tuncque multi circa unam percurrunt. nec ullam sine rivali diliges: hinc rixae: contentiones: odiosa verba: interdum verbera et homicidia. nullam nutrire modico poteris cui adsint quae multa promittant. ueniet alter te pulchrior et acceptior. nulla tamen fides est quam uno contenta sit uero. sepe cum amica petes: aut alium cum ea inuenies: aut isse illam ad alium repies. Quod si grata tibi obtigerit et fida puella: non poteris nisi rapti et per furtum esse cum illa. neque enim seruire regi et amori poteris: quod uterque insolens dominus est: et qui homines totum uult sibi. Adde quod nec dum amica sed nec coniugem in curia pudicam seruabis: tot sunt undique proci: tot formosi iuuenes: tot promissores: tot lene: ut nec castissima coniuncta resistere tot impugnationibus possit. quod si probatissima fuerit deserenda est tamen: cum indies curie principum moueantur siue coniuncta sit siue per cubina: tunc anxietas mentisque dolor: quod nec cum amica remanere: nec illam ducere tecum potes: et instabilitate sepe remanentis cuius est in horas mutari semper suspectam habebis. Iuge irrationes ac detractores quod fiunt amantibus. Diuersa discrimina: suspitiones. Omnia hec cum sint prauis grauia: curialibus importabilia: nec usquam in atrijs regum tactus oblectatur.

Equuntur alij duo sensus odorandi et gustandi: qui primum coniuncti sunt: partim disiuncti. Namque dum seruicula redolent

tia sapidaq; comedim? vterq; sensus letat. Siq; aut floz et vn
guetoz sequat fragrantia: no gustu sz odoratu iuuabit. et offm
suu odorat? amitter: cu in palato cib? masticabit. Et hi qb? in
solo palato e ca viuendi stulti sut: et pecudu vita no hoiz sectat.
Na et apls eos vitupat quoz de? veter est. rem naq; danata se
quunt. Quis plimi ppterea velint regib? obseq ut bibere atq;
edere maxie possint. et qz pncipes optis vtunt vinis atq; ciba
rijs: vsci quoz se eisdē sperat: potaturosq; cu regib? se pfidut
ac sicut musce pingues mēsas: sic isti vntas dnoz ppinas īse
ctant. Quis regalib? epulis magis musce qz isti potiāt. Vide
am? igit apud fastigiū regale qta sit curialiū edēdi atq; bibē
di voluptas: q sane tūc optia est cū fames adest atq; sitis: cum
nec illa nec ista ptrahit. Et i curia praro ante meridiē cibaria
distribuant: quo tpe nō famelici sz rabidi sunt hoies. Quibus
dā x̄o expectatio lōga debilitatis spiritib? appetitū subripuit
Alij modico pane uel caseo p̄gustato ozificiū stomachi clausu
rūt: quo fit ut alij vorēt q̄quid apponit et ad crapulā impleāt
Alij uel numiū sumere neqant. Interdū in ortu diei et añ lucez
fercula posita sūt: q nisi comederis vsq; in noctē ieiunabis: nec
tñ stomach? officii suū fecit: nec appetit? adest: cum post meri
diē p̄asus fueris rursus post horā cena ponit. nūq; in suo tpe
cib? afferit. hīc subite mortes atq; intestata senect?: et ozeris: et
vomit?: et ilioz dolor: et calcul?: et morboz oīa genera viuunt. q
lis cena tñ vinū qd succida nollet lana pati ut Iuuenal ait af
fert: qd cū biberis insan? fias: acetosus: aq̄ticū: corruptū: pen
dulū: acerbū: aut frigidū: aut nimis tepidū: colore: saporeq;
malo. Taceo illos pncipes qui tñ ceruisiā in potu p̄bent: q cū
vbq; amara sit: in curijs tñ et amarissima ē: nec tibi aut i argē
to aut i vitro dari credēdū ē: ppter qd rome cū bochare nemo
lauari volebat. Ego magnifico hero meo Gaspari cancellario
gras ago q me hac ex snia imūditiaz dtraxit et ad lautā ei? mē
sa deduxit. Quis nisi ipe fuissz iā curiaz tedijs renūciassz. Sz
psequar ceptū iter. Pisces tui uel luci parui uel carpones: uel

allectia si natalitiū fuerit. poteris ⁊ tencā gustare luti ī quo iā
cūit odore fetētē. uel anguillā colubre ꝓgnatā: aut hosce pisces
qꝫ apud cloacas vrbiū nutriunt. Si qꝫ tibi nobilioꝝ piscis ap/
ponetꝫ qꝫtriduanꝫ erit. panis tuꝫ niger ⁊ adeo durus ut vix ge/
minis dētibus frāgi queat. Et qꝫuis eodē ꝓcio sepe niger ⁊ al/
bus panis emat: ne tñ asīuescas semp nigro pascaris. Volūtqꝫ
dñi assidue inter se ac seruos disparitatē notari: qꝫuis neqꝫ vo/
luptati nōnunqꝫ: neqꝫ vsui fuerit. Tua insup fercula eadē sūt.
facileqꝫ ī annū quid tibi edendū sit scire poteris: queres ad/
modū voluptatem: dimīnuīt que solet varietatibus irritari.
Possēt forsītā aliquis hoc tollerare: nisi melioꝝa ꝓ se ferri cō/
tinuo cerneret: sicuti curialibus accidit qui dū sordidū panē ꝫ/
terunt: dūqꝫ ī mortē equoꝝ uel ordeū uel speltā vorāt: aut qꝫ
vocāt caseatas. Interea dñi piscē quē corfica misit. uel tbauro/
minitane rupes. seu iētia nanqꝫ guttura satiare nō sufficiunt.
Nostra flumina ne maria dū piscatores ꝓrima queqꝫ scrutan/
tur retibus: nec piscē sinūt ī vicinia crescere: ecce mox alium
qui longi latiqꝫ pectoris: necnō squillā deferta sparagis vndi/
qꝫ septā: cuius cauda ne dum familiā sed hospites quoqꝫ siqui
affuerunt conuiuasqꝫ despicit: ille murenā adducit ex Sicilia
quā inter scyllā ⁊ caribdim cepit dū auster se cōtineret. Quid
accipēseres: turtures: temulas: aut alios pisces enumerē: quic/
quid ī aquis suauius alitur ante ꝓincipē: atqꝫ id uel assum/
uel oleo venefrano: uel vīno coctū optio inter odoríferas her/
bas ītrueris. Maria inter pisces tibi inuidia accrescit: nec/
minor inter carnes: cū ceruū lepoꝝ apꝫum capream castora: fa/
scianū perdicē gruem pauonē oricem gallinā turdos merulas
ficedulas ardeas anseres: edulos agniculos cuniculos asperi/
olos: ⁊ quicquid volat ⁊ quadrudat saporis egregij vorātez
ꝓincipem videas: atqꝫ hec egregie condita: pulmentarijsqꝫ ꝓ/
parata suauissimis. Que cum respicis: nihil ex his que ante te
sunt mordere potes: sed expectas ⁊ ad comitē dicis: ecce iā da/
bit nobis semiesum lepoꝝem: aut aliquid quouis pacto gusta

re. Casus ex Parma Placētiaq; deducit. Sudās cecus pinguis
ex ouibus factus que solū serpillū cū suauissimis herbis depa
ste sunt. Structorē interea saltantē per domū ⁊ chiromāta vo
lanti cultello ante dñm diuersis gestib⁹ leporē atq; gallinā se
cantē spectabis: ⁊ qui te nibil horū pmittit tangere quibus ob
lectareris. Quis nā est qui rebus in istis voluptatē esse curia
libus credat. Quis nō potius penā ingentē cruciatūq; mari
mū recognoscat: an nō similitū est hoc tormētū illi: qđ Poete
finnerūt de Lātalo: qui nec in aquis bibere nec in pomis ede
re pōt: q̄uis ad mentū vsq; vtraq; sibi pertingāt. Quid qđ in
mensa p̄ncipis assidue fabulat: atq; tacēda dicēdaq; fat: cū tu
nec loqui nec hīscere audeas. Nā si forte mutire p̄sūperis: aut
nutu aliquid significare: q̄si casus per plāas educeris foras:
ac uel latro uel fur vocaberis uel adulter. Maxia queq; dom⁹
ut Iuuenalis ait seruis est plena supbis: ille panē magno cum
murmure porrigit: ille indignāter q̄ a se aliquid poscas ⁊ q̄ se
stāte recūbas: aut nō vident famuli defectū mēse: aut si vidēt
negligūt tñ emēdare. Sepe enī tibi vinū uel panis deerit: nec
tñ aliqđ istoz poscere audebis. Si uel aquā ut vinū dones uel
acetū ut pīscē mergas: uel sal ut carnes aspergas: vnq; pecorū
importun⁹ diceris. Enumero tibi sedētiū tedia. Sz multo ma
iora illoz sunt qui stātes seruiūt: ⁊ quotiēs aliquid mordeas ip
si tecū hiant: ⁊ aerē solū capiunt: qui solū pascunt cenarū reli
quīs. Sed accipe molestias alias. Sūt in curia diuerse dapee
Nā raro minus quatuor: ferculis cena parat. At ista nunq; ut
optares ex ordine dabunt: semp qđ vltimū velles erit primum
cū pane satur ⁊ vr̄si plenus dorso fueris: tunc cibaria meliora
porrigent: ut uel stomachatus renuas: uel ad crapulā cuz tuo
maximo dāno comedas. Q̄ si quis casus meliores epulas inī
tio mēse cōcesserit: mor ille ex oculis auferent. Est enī magna
ministris diligētia: ne diuti⁹ res p̄ciosiores esse in mēsa pmit
tāt. Nā ⁊ in ponēdo tardiusculi: ⁊ in leuando celerrimi sunt.
Aspice insup i parapside quot man⁹ enatāt circa carnes: quot

cultelli festināt: quale periculū illic manū apponere: nisi quis
cyrothecā ferreā receperit. sicut apud Strigonienses archiepī
scopū illū qui ante presentē secūdus fuit Florentinū quenda
fecisse cōmemorāt. Cōtigit enī ut nōnūq̃ alienū quis digitū
uel portiunculā manū acceperit atq; momorderit: vituli carnē
uel bouis crīstīmās: mēse in curiis vndiq; circūdantē edētib?
cābaria supra caput tuū ⁊ humeros afferunt. sepeq; sup te ius
totū effundit. hic te p̃mit: is raptat ⁊ in faciē tuā vomit: inter
ferculū ⁊ ferculū magna fit mora: tēpusq; longū expectādo cō
sumit: cū intellectū nec spūere nec screare potes: nūlī scurrarū
numero uel hī. Nunq̃ certa comedēdi est hora. si tñ in ip̃o mē
se iūtio nō affueris cena mulctaberis: aut iurgiis afficeris a
cerbis inter hec nec pozos: neq; cepe: neq; alliū q; venenū ab
Horatio dī comedere poteris. nec igit que p̃ncipes edūt. nā il
la tuū ventrē dedignant: nec que rustici vorāt: q; vetozē dñis
ingerūt gustare pmitteris. Crassis igit illis ⁊ nullo sapore cō
ditis vteris dapibus. in quibus si voluptas esset aliqua cessā
ret. tñ q; continue sunt ⁊ imutabiles. Nā voluptates ut Iuue
nalis affirmat rarioꝝ vsus cōmendat. At in his reb? tantū de
est ut gaudiū aliqđ intercedat ut male iudicare nō existimez:
qui summā in eis miseriā summāq; cordis afflictioꝝ posuerit.
Sed stultū atq; imperitū vulgus hec tedia nō aīaduertit: so
lūq; suspensas auro vestes ac sublimes respicit in equis mili
tes. Et cū opes argentū aurū: famuloꝝ cateruas ⁊ ornatū erte
riorē intueť. miseriās interiores nequaquā p̃siderat. At Sene
ca summa prudentia vir: Isti inquit quos pro felicibus aspici
tis: si nō que cernunt sed que latēt videritis miseri sunt: furdī
di: turpes: ad similitudinē suoz parietū extrīsecus culti. Quo
fit ut curialibus qui p̃pter irritamēta gule p̃ncipibus seruiūt
ne dū ciues priuatos: qui cū iocunda cōiuge inter quā dulces
liberos caste ac parce comedūt. Vel rucolas: qui medias in
ter oues castaneas de clunibus apri: iam piscē assum: iā p̃gela
tū aromatico iure ad nos mittet: iam pullū gallinacē: iāz du

as auiculas destinabit. Sed euanesceit ois cogitatus tuus. Nā
curialibus nihil horū porrigit: nisi fortasse ad cruciatū tuū ali
quid socio tibi assidenti mitteret: quo scires illum te principi
meliorē. Nōnunq̃ tibi tantillū dabit nō quo te satieris sed
quo magis afficiaris tedio q̃ suaues sint epule p̃cipis: scies
panem ante dñm niueuz: ac molli filigine factum aspicias: ad
quē pistandū proprius eligit et magno stipendio retinet. arto
copus quē si tangere volueris increpatus percutieris: qui pa
nē tui canistri nō receperis: nec intactuz heri dimiseris. Q̃ si
ver fuerit et optata tonitrua cenas maiores reddiderūt: radū
tur tubera: terre pocula credas. nāq̃ in vno furtū timeſ in al
tero fractura. Potabis igit̃ ex ligno cīpho nigro antiquo feti
do: in cuius fundo fer cōcreta est: quibus sepe minxisse dñi cō
sueuerūt. Nec tibi vni cīphus dabitur: ut si velis uel aquaz mi
scias uel purū bibas: sed in cōi potabis atq̃ ibi mordebis: vbi
nunc uel pediculosa barba: uel saluosum labiū: uel imundissi
dentes fuerūt. Interea vinū antiquū in tua p̃sentia regi pro
pinabit: cui? tanta fragrantia est ut ei? odore tota dom? reple
atur. Bibet is muscatellū maluatīcū: ex gallijs. et matigali: et
riparia genuēsi: ex vngaria: atq̃ ex ipsa grecia sibi afferri vina
iubebit. nec vnq̃ tibi uel minimū cyathū cōcauit. q̃uis cardi
aca passione crucieris. q̃ si bonū vinū ante te sit non tñ iocun
de sapiet: cū melioris fragrantia tue hauserint nares. Velles
nōnunq̃ bibere sed nō audes nisi maiores incipiāt. Nec famu
li vinū apponent nisi post mediū mense. Q̃ si ante petieris: et
importunus et petulans et ebriosus iudicaberis. Nec sine igno
minia qđ postulas obtinebis: nec ad tuaz sed ad maiorū sitim
potabis. Vinū postq̃ in mensa fuerit per multas manus tran
sibit anteq̃ ad te veniat. nec spes mūdari cīphum dum pincer
ne remiscunt. q̃uis in fundo fer hereat: ul' intus aliquis ructa
uerit. Nam sicut in tēplis aque benedictę super infundit: sic in
atrijs principū vinaria vasa qbus familie potāt in āno semel
euacuata mūdant. nec in vino tñ sed in aqua quoq̃ cruciatu

ineſt. Nā ſi ſtomachus dñi ut Iuuenalis inquit: ſeruet potuq;
ciboq; frigidior geticis petiſ decocta pruinis. Quibusdam in
eſtatē ſeruat glacies: atq; hac in ſeruoribus vina frigefiūt: nec
tibi minima portio dabit maiorē ſiti cruciaberis: q; vidēdo ni
hil guſtabis. Quid tibi de mappis dicā nigris laceris vinctis:
que ne dū tibi faſtidiū moueāt ſed manibus applicanſ teq; ſe
quunt ſi qñ te volueris tergere: q; plures veriti madidas pin
gui iure manus in ppijs deliccant veſtibus. Hinc eſt illud ab
domē qđ in pectoralib; curialiū cernis: ut ſatius ſit in ſtabulis
porcorū q̃ in curijs comedere dñorū. Nā menſalia illa mūda ſe
ricea duplicata ſolis pñcipib; ſeruūt: ⁊ indies mutā: tua trū
cis affira tādiu diſcerni a menſa poſſint. Audi nūc cibaria et
ſume voluptatez ſi potes. Nulla tibi alia mactanſ aīalia q̃ bo
ues: capre: porci: uel vrlī: nec iſta recentia uel paululū trita: ſed
poſt q̃ fetere ceperūt diſpēſatores emere ſolēt. Nā quo mīoris
emūt eo magis furanſ. Carnes tue frigide: bis cocte: imunde
inſipide: fetētes: fumo ⁊ carbonib; plene: nullis cōdimētis: nul
lis ſaſſamētis ſpēbusq; nullis appaſate caules putride: marcē
tes ⁊ muſcide: legumina ſemicoccta: cicera piſis fabis lentibus
interdū puluerib; atq; cinerib; mitta. Caſeus raro ad te vēit.
Aut ſi venit viuus eſt plen; vermibus: vndiq; perforatus: ſitu
ſqualidus: ſaxo durior: butirū fetidū: lardūq; rācidum tua ſer
cula condit. Qua nunc apponunt tibi cū iaz pullos alunt. Pi
ra ⁊ poma marcida: que nīl tu comederis porcorū eſca fuiſſent
Oleum quo tibi excoquunt ſercula de lampadibus ſumit: uel
lucernis: cuius fetore fugari ſerpentes poſſent. quale illud fu
iſſe ⁊ vſq; a Lybia deferunt Boletti optimi: quales edere ſole
bat Claudius ante illum: in quo venenū vroz ſibi poſuerit. Cu
rialibus autem viles ⁊ ancipites fungi ponunt ⁊ in quibus ſe
pe mors edit. Poma pñcipis talia ſunt qualia ſorores dicun
tur Hesperides habuiſſe: ⁊ in his ſolum oblectari potes. tam
enim odorifera ſunt ut non ſolū propinquos: ſed longe etiam
ſtantes odore ſuo perfundunt. Lāgere tñ illa nō poteris aut

molles et mitia poma cum lacte rosantes: nitidi fluminis undas
exhauriunt. Sed ipsos quoque qui in crepidinibus petrae uel in
pontibus: uel ad ecclesiarum ualuas medicant sine cunctatione pro-
ponant: cum illis nec ex finibus succedat quod appetunt: nec si successerit
meliores propterea beatioresque fiant. Sunt igitur omnes stulti qui ob
has causas in regium famulatum sese recipiunt.

Etenim cum ab initio dixerimus quosdam esse qui tanquam
anime consulendi regalibus sese dedunt obsequiis. Esti-
mant enim consulendo regibus utilitatem rei promouendo: pupi-
li et uiduarum tuendo causas: afflictis et inopibus succurrendo:
tanto magis deo placere quanto maiore tedio ista peragunt.
Respondendum est etiam his ne qui stultiores sunt alijs sapien-
tiores omnibus videantur. Quis neminem adhuc cognouerit qui
non suum aliquod temporale commodum apud reges insectaretur. Sin-
gamus tamen aliquem fore quem sola salutis anime ratio moue-
rit. An ita est ut hoc in curia sibi possit obtinere. Consulemus
ne nos viro bono in obsequio ut se regis immergat? Putabimus
ne sic animam lucre fieri mihi bercule: non fit verisimile in curi-
is principum: ubi tot vitia regnant: ubi tot irritamenta ab exer-
cicio virtutum subducunt virum aliquem bonum posse perseuera-
re. Namque ut sessor bonus in equo retrogrado uel calcitroso ex-
cutietur dilabaturque: tandem sic vir bonus et iustus apud reges
diffluet: uel imunitus rerum licentia ac fluxu: et tot imunditijs
tum vitiorum: tum hominum circumuentus declinabit a via: et in
scopulos ruet ventorum viribus actus et tempestatum. quod cum
Plato in Atheniensi curia persperisset: fugere potius statuit
quam inter tot vitiorum inquinamenta morari. Cognoscito igitur te
ipsum qui sequi curiam statuis: et an Platone sis maior animad-
uertito: an virum prius tibi quam illi sit ad resistendum male consue-
tudini: oportet in curiis obsequi: omnibus communicare quod
habes: seruire temporibus: versare naturam et regere: nec non te
ipsum huc et illuc torquere et flectere: cum tristibus seuerere: cum
remissis iocunde: cum senibus grauius: cum iuuenibus comi-

ter: cū faciozosis audacter: cū libidiosis luxuriose viuere. q̄ nī
si feceris: nec magn⁹ in curia: nec diuturn⁹ esse poteris. Sz res
plicabis mibi fortasse illū ip̄m Platonē quē fugisse curiā supi
us scripsi. Posterio⁹ tñ ad Dionisiū sicilie tyrānū puenisse illiq̄
seruisse. Sic ē ut ais. sz vide qd obtigerit. Namq̄ vocat⁹ ab illo
per doctrine spēm cū tyrāni vitia corripuisset: tyranni fraude
venūdat⁹ est. Nec is solus ex sapiētib⁹ irā p̄cipis exptus est.
Nā ⁊ Xenonē philosophū senē admodū phalaris tyrān⁹ omī
cruciat⁹ genere dilacerauit. Anaxagozas nobil⁹ phūs ab Ana
creonte cyprioz rege occisus est. Boetius iussu Theodorici re
gis interiit. Lōga mora esset si quos viros bonos necari p̄nci
pes iusserūt enumerare volueri: nec mibi quispiā uel Moysen
uel Heliseū uel aliū quēpiā phōz cōmemorauerit: q̄si ⁊ sibi lice
at qd̄ viris diuinis pmissuz extitit. Nec illi cū regib⁹ māserūt:
sz functi legatiōe quā deus eis mādauerat abierūt. Solus Jo
seph apud pharaonē morat⁹ est: quē ordiatio diuina pro salu
te ppli illuc trāsmiserat ⁊ venūdatio fraterna. Fatebor ⁊ Mau
ritiū ⁊ Martinū militasse ac p̄ncipib⁹ seruiuisse. Sz ille q̄p̄ri
mū xp̄ian⁹ cognit⁹ est: cū tota mor legiōe thebea trūcat⁹ est ca
pīte. Hic ut vir fact⁹ est ⁊ regia castra dimisit: ⁊ in obsequium
dei se seq̄strauit. Sciebat enī vir scūs qz pupilloz ⁊ viduaz cau
se ad p̄ncipes nō egrediunt⁹: qz nunq̄ apud reges cā pauperū
defendit⁹: qz venalis est oīs iusticia: qz impudic⁹ est oīs fmo
qz nulla misericordia: nullus religiōis zelus: nulla caritas: sz
inuidia ⁊ ambitio tātūmodo dñat. Quib⁹ obistere fortissimī
fuerit: ⁊ plus diuina q̄ humana sapiētia. Et q̄uis esset Mar
tin⁹ ipse sanctissim⁹: possetq̄ sua virtute supare malitiā: ampli⁹
tñ militiā nec per se voluit seq̄: nec alijs imitādā suo exemplo
demonstrare: nec saluator noster xp̄s interrogat⁹ quid faciendū
esset ad vitā psequēdā: vade dicit ⁊ regib⁹ seruito: sed vade in
qt ⁊ v̄de oīa q̄ habes ⁊ seq̄re me nō p̄ncipē: nō regē sed me: nō
curiā sz me inq̄ seq̄re. Videas igr̄ tibi vir bone qui p̄pter aīaz
sequeris curiā: ne p̄pter curiā illā perdas: qz multi sunt ibi la

quei: multa offendicula: multe insidie demonū. Durū est am-
bitionē frenare: auaritiā cōpescere: inuidiā domare: iram co-
hibere: luxuriā coartare: dum semp inter ista verferis. Siquis
tamē adeo sit creditū talentū nouit vincere: ut ista possit ⁊ tan-
quā sol imaculatus in luto versari: si potest picē tangere ⁊ ab
ea nō inquinari: si potest ignē ingredi ⁊ non vrī: nō illū sequi
curiam prohibeo. Nam meritū tanto grandius assequet quāto
periculosius militauit. Sed persuasum est mihi neminē esse q
curie seruiendo nō potius vincat a vitijs q̄ vitia vincet. Do-
ciles imitandis ut Iuuenalis verba recenseā: turpibus ⁊ pra-
uis oēs sumus in gen. quoq; diuinū oraculū est in hūc modū.
Sensus enī ⁊ cogitatio hūani cordis in malū pna sunt ab ado-
lescētia. Nō suaserit igit vlli in curijs imorandū. Nam ⁊ aīa ut
dici discrimini magno supponit: ⁊ vita sepe ante tēpus amit-
tit: qm̄ uel pncipū desiderio fauebis: ac vltro suis vitijs arride-
bis ⁊ aīa perdidisti: uel increpabis malos mores: accusabisq;
scelera ⁊ in re irā pncipis experieris. Cyrus persarū rex Arpa-
li familiari suo admodū ante caro ob deprehensuz in se vitiuz
filios epulādos in cōuiuio dedit. Cambises eiusdē ex carissī-
mīs: qui se de ebrietate corripuerat filium sagitta transfixit.
Ne tu mihi Aristotele obijcias summū philosophū Alexandri
magni castra sequentē. Nescis enim quā voluptate hoc egerit
⁊ an sibi libertas fuerit aliter faciendi. At secuti sunt Alexan-
drum cōplures alij Calisthenes philosophus: Critus frater:
Callactaneus: Lysimachus miles ⁊ philosophus insignis. Ca-
listhenos dum adorari more persico Alexandruz prohibet: trū-
catis manibus ⁊ pedibus: effossis oculis: ⁊ auribus amputa-
tis miseram vitam in carcere ducere cogebatur. Cui cum Lysī-
machus in remediū erūnarum venenum obtulisset: leoni ob-
iectus est. Crito cum Alexandrum philippi patris laudibus
detrahentem: redarguisset ab eodem ut supra retuli: in conui-
uio est occisus. Sunt igitur stulti meo iudicio: et ut arbitror
tuo Iohannes amantissime: et qui propter superiores causas

et qui propter anime lucrū seruitia principis amplectuntur: quoniam
nā uel quod querunt non inueniunt: uel per viam spinosam et an
cipitem pergunt: cum ad finem quem cupiunt tutissimis possint et qui
erissimis itineribus proficisci. Esset ergo iam satisfactum his que
ab initio proposuimus: possemus iam epistolam claudere. Sed sunt
adhuc alie quamplures molestie curialium: de quibus non erit ab re
quam breuiter meminisse: plurima inter dormiendum sunt tedia.
Sepe in asseribus dormiendum est: in paleis: in lapidibus: nudoque
solo: in vento: in pluuia: in frigoribus: si plumas fueris assecutus:
ad pediculos pulices culices et alias infinitas uel mordentes
uel deterrere fetentes bestiolas te prepara. nunquam solus dormies: nisi
si cum sociis cuperes. linteamina imunda: fetida: lacerata: et quibus
nuprime pestilentia sunt mortui tibi dabunt. Comes adiungetur
scabiosus qui se tota nocte fricabit: alius tussitabit: alius fetido
flatu te purgebit. Interdum et leprosus tibi contacebit. Alius frigidus
est et vestimenta ad se rapit: alius febre calidus et lodice cum
omni tegimento supra te iacit: semper uel ille tibi molestus erit uel
tu illi videberis tediosus. Dormit frequenter in comitiis ubi uel de
ce sunt uel viginti: ubi unus stertit: alter pedit: alius calces iactat:
nunquam ante medium noctis est silentium. Veniunt ebrii dormitum
confabulantur: garrunt: raptant: rixantur: pugnant: et se inuicem cedunt.
Surgunt mingentes sepe: apud stabula sunt cubacula tua: et equos
fremitantes uel se mordentes audis. nunquam scies ubi iacere debeas
nisi domini dormitum iuerit. sunt in diuersis multis aduene: multi
ignoti: et uita curialium plerumque in hospitibus publicis finit: ubi
perpetuo fures timendi uel formidandi sicarii sunt. neque res tuas
unquam tam diligenter custodies quin aliquid detractum reperiās. nam et
ipsi fures in thalamo tuo dormient: et te sopito assurgent resque tuas
sub te quoque iacentes eripient. Ad sunt meretrices: ancille: lenones:
ioculatores: lusores: parasiti qui iurgia continuo pludunt. tam
tusque clamor exoritur: ut nedum dormire sed nec qui prope te est loquere
te sociis intelligere queas. Adde loquacitatem eorum qui nocte quam longi
ga est nunquam quiescunt. Absentem catat amica: ut flaccus ait. mul

ta. pluit? vappa nauta atq; viator. Nulla dormiēti qes dat: q
si vnq; rumores ⁊ alia mala somn? viceret ac oculos claudere ce
peris euestigio reuocaberis: ⁊ aliquo casu surgere cōpelleris.
credo te ista millies esse exptū: iōq; suz breuior. Sz alia accipe
q̄ inter hospitandū sūt tedīa marescalc? ozādus ē ac p̄cio cōdu
cēd?: rogādīq; serui ei? ⁊ alliciēdi mūerib? ut hospitū tibi tol
lerabile p̄beāt: q; si p̄miserit nō tñ implebūt: teq; uel ī remotissi
mis locis: uel ī fetidissimis ganeis collocabūt. Interdū ⁊ bo
nestū locū quē dedit ut deseras ⁊ alteri cedas minis ac vi cogz
sz eēt tollerabile fortasse marescalco caput īflecter cui? ē offm
nō inhōestū. Et sordidos hoīes seq; atq; his supplicare ⁊ offer
re pecuniā grauissimū ē. nec tñ hoc potes effugere. nā ⁊ coqs
⁊ pistorib? ⁊ frumētarijs ⁊ blabi viniq; distributoib? hūiliare
ut te hūilies oportet ⁊ ipsoz beniuolētiā emere. Quid hostiarl
um referā: heu quotiēs ille vlnas in pect? detrudet tuū. quoti
ens te pugno uel calce repellet: quotiēs vbi te viderit veniētē
portā q̄ patebat statī recludet: quotiēs te excluso q̄uis aux de
deris uel mimū uel surrā uel emulū tuū intromittet: quotiēs
tibi uel dormire p̄ncipē: uel in cōsilio esse: uel egrotare mētīt.
Quid de motu castroz dicā. qs tormēta q̄ nūc incidūt possit
enumerare. quāta equoz ē cura: q̄ta armoz: quot vrgēt angu
stie. Trāseūda sunt alta fluīa: pōtes ancipites ascēdēdi. eq̄tā
dū in tenebris: in pluuiā: in v̄eto: in niuib?: in luto: in glaciē
in fluminib?: in spinis: in nemoib?: in saris: in p̄cipitijs: ī ab
ruptis collīū: inter latrones: iter hostes: nūq; cert? est p̄ncipis
recessus. fama nōnūq; vagat in crastinū esse castra remouēda
Cūq; accinct? es vie mutat opinio. q; si forte impat? fueris re
pēte fiet recessus: ibitq; cū paucis ⁊ seq; pene festināter oēs iu
bebit. Idq; tūc potissime cū uel egrotabis: uel medicinā sūpse
ris: uel sanguinē diminureis. aut equi aut famuli tui min? dis
positi fuerit: si qs ⁊ stādī ul' recedēdi certitudinē hīe voluerit
ex cauponib? uel meretricib? meli? instruet q̄ ex alijs. nūq;
quo sit eūdū scies nisi postq; pueneris. Credit summa luce rex

abitur? tūcq; oēs in equis expectāt: et ad merīdiē vsq; tā mult
q̃ equi et curr? onerati manēt: sepeq; onera tāq; decepti depo
nūt. cū hō iter arreptū est. In his locis potissime mālio fit vbi
nec vīna sunt nec cibaria: nec in qbus recipi queas diuersoria
Vbi hō vberti oīa suppetūt nūq; post biduū castra manebunt
Est enī regib? tediū quotiēs multitudinē letā audiūt. Contra
hō ex angustiis afflictōeq; plebis solatia suscipiūt. Jōq; nōnū
q̃ mille passus p̃ficiunt interdū qnq̃ginta milia passus ob
ambulabūt. Gaudebūtq; cū te uel familiarē pdidisse uel equū
accipiēt: uel cū te p̃cipitatū in fluia uel frigore obriguisse: uel
estu defecisse p̃gnouerit. cū ipsi et p̃ frigus et p̃ calozē armati ex
ierint. In castroz p̃terea p̃cessu quot p̃ssure sunt: quot calces:
quot trusiōes. quot casus: quot irrisiōes quot blasphemie: nūc
tu? equus aliū cedit et in te culpa refert. nūc tu? ledit et afficie
ris dāno. litigāt inuicē famuli et in bellū descendūt dñi. Inter
dū fuare ordinē oportet nusq; cedere loco licet festinādūzē cū
alij festināt: tardandūq; cū alij tardāt. nec p̃pe te erit quē ve
lis amicū: nec ad eū vbi sit poteris ire. Si quo cāu cecideris ne
mo te colliget: s; vniuerso exercitu calcaberis: et tā tu q̃ equus
in puluere redigeris. nūc in locis palustrib? et i luto castra po
nunt: nūc in arena locoq; sterili ex quo nec lignatū nec aq̃tu
absq; magno discricie p̃gredi q̃as: tūc aut estas erit et caloribus
exureris: cicadis obtūderis: culicib? mordeberis: serpētib? in
toricaberis: fetozib? ac exhalatiōib? pessimis cruciaberis. Aut
est hiems et tecto atq; vestib? nudus pibis. q̃ si tu forsan euase
ris: famuli tñ et equi supesse nō poterūt. Adde cū p̃pe sunt ho
stes maiores molestias: nūc vitādos lapides: nūc sagittas ti
mēdas: nūc fures formidādos: nūc latrones: nūc insult? est fa
ciēdus in hostes: nūc cauēdū est ne hostes ipsi officiāt insultā
tes. In armis edēdū est: in armis dormiēdū: semp in vallo ca
stroz i portis excubie sunt habēde. nūq; hora q̃eta est: nūq; in
pace manere licet: nūq; tube nūq; cornua tacent: nūq; insidie
cessāt: quotiēs itur ad muros: uel cū duo p̃currūt exercit? quā

ta trepidatio ē: quot clamores. nūc erigunt machie: nūc ferun-
tur tribuli: cōcurrunt iacula fodiunt missilibus scuta. Cōru-
scant enses: sub illo equus occidit: hic cōfossus telo ruina mi-
uat: illi caput auferit: huic manus amputat: quidā calcant in-
ter equos: quidā in foveis iacet exangues: mille facies mortis
vbique vident: nō hic misericordia est: nō benignitas: nō huma-
nitas: sed ille vir bonus: ille miles egregius: ille fortissimus cre-
dit impator qui plures sua māu necauit: quique cruentū gladi-
um ex pluriū viroz iugulis educit. Sūt equestres pugne: sunt
pedestres: sunt nauales: sunt murales: vbique res sunt horrede:
et facies inferni similis. Nihil ibi lucrari absque iniuria proximī
potes: nec tua sunt que bellis querunt iniustis: ut fere sunt oīa
que inter domesticos fidei cōmittunt. Perdere aut illic nedū
res sed vitā et animā potes. Nec tute vitare posse bellū confi-
das in quo tuus rex interfuerit: Nemo se mare vitaturū speret
cū rex nauigauerit: aut comitandus rex est: aut amittendus in-
ter tot tātasque difficultates: aut iuuenis es et sufferre insolitas
res nō potes: aut antiquus et deficientibus viribus nec inedia
nec sitim nec laborē sustinere vales. Pretereo morbos qui duz
sic agimur nos aggrediunt: quibus coacti uel in via deserimur
uel inter ignotos plerūque diē claudunt: qui domi manētes per
multos annos viuere potuissent. Sed redeam? iam ad vrbes:
simus in amplo spaciofoque loco quiescat curia: deerūt ne ppte-
rea cruciatus: an nō fiēt indies noua edicta et cōstitutiōes no-
ue: quibus ut te coaptēs singulis diebus de nouo incipies vi-
uere: siue rex sedeat siue stet: tibi tñ semper erit standū: nec vl-
lā tuis tibijs poteris dare quietē: sed nōnunquam sedēs temerari-
us iudicaberis. Quid hoc in stipēdijs erigēdis: quāta morosi-
tas: quātaque diminutio est: nunquam in tpe dat: nunquam integru-
m nūc ad istū nunc ad illū remitteris: diuersisque mēdacij illude-
ris. Multa sunt ppter que magnifico Gaspari cācellario tene-
or: s; in hoc quoque sue magnificētie suz obnoxius: qz me non pa-
titiū salario meo frustrari sicut alios video: qui suū genuū frau-

dātes nūq̃ stipē recipiūt nisi distributozē donauerit. nec vll⁹
est qui tā clara puētōis sue capla faciat: ut ad volūtātē officia/
liū nō recipiāt interpretatiōz qui sunt oēs auri corosozes. S; iā
de nc̃ijs aliqd dicam? q̃ t̃ ipsi curialiū tormēta eraugēt: nunc
hoc nūc illud ipetrari sibi potētes sūt: qui ex grā p̃ncipis pmo
uere p̃pinquos possent. S; tales sūt t̃ p̃sanguinei: ut ul⁹ eis bñ
facere nō audeāt. uel si audeāt infamiā p̃p̃i t̃ indignationē s̃
se dei sustineāt. Quid q̃ amorē in se p̃ncipis nemo rez asseq̃t
nāq; ut Socrates in eo quē de regno scripsit libro testat̃: p̃n
cipes neminē nisi icōsulto quodā ipetu diligūt. q̃ si quē amāt
nō ut amicū diligūt. Inter pares enī amicitia x̃sa. sed eo mō
amāt quo t̃ canes t̃ equos diligūt: fructū ut ex inde suscipiāt.
qd̃ dixi: errauī certe: multo plus equ⁹ aut canis q̃ bō diligūt.
mortuo qppe viro mor vir ali⁹ adest q̃ locū defuncti magnis p̃
cib⁹ sibi admitti postulat. At canis ul⁹ equi mortui vice nō sup
plebit ali⁹: nisi uel empt⁹ p̃cio uel grā. Paq; adhuc dixi cū nedū
nō dolēda s; optāda mors tua p̃ncipi sit q̃ diuti⁹ seruisti. aut
enī pro lōgis obseq̃is nō te remunerauerit t̃ soluit obligatio
morte tua: dulceq; suo ex ore sonabit: ach si mortu⁹ non fuisset
bō ille: magnis euz mūerib⁹ donasset: aut largit⁹ est tibi pluri
ma q̃ te mortuo recuperare se sperat. vir enī hodie diues aliquis
morit̃ cui p̃ncipes nō succedāt S; audi iā quot iminēt tibi mo
lestie p̃pter p̃sonā p̃ncipis. raro nedū inter p̃ncipes s; inter p̃
uatos quoq; vir bon⁹ repit̃ Cicero in diuinationū libris: Si q̃
rarissime fiūt mōstra putāda sunt inqt magis mōstrū erit vir
bon⁹ q̃ p̃tus mule. Astipulat̃ huic sñe Iuuenalis q̃ l̃ p̃ri⁹ di
xisset: rari qppe boni vir nūero sunt totidē quot thebay porte
uel diuitis hostia nili. postea tñ quasi septē repiri nō possent:
ampli⁹ se restrinxit dicēs: Egregiū sanctūq; vir si cerno bimē
bri ut mōstrū puero t̃ mirāti sub aratro piscib⁹ innētis et fete
cōparo mule. Nec diuina scriptura remissior ē. Si quidē apud
Paulū p̃phete x̃ba relata sūt. Est aut̃ de⁹ verax oīs bō mēdar
Et iterū scriptū est: qz nō iust⁹ quis q̃: nō est intelligēs nō est

requirēs deū. Accurſi? nō eſt q̄ faciat bonū nō eſt vſq; ad vnū
Vides ut oratores ac poete cū ſacra ſcriptura p̄cordāt: vides ne
ut rari boni: mali x̄o infiniti ſunt. Si ergo rex tu? mal? fuerit
dolebis ei? infamiā eiꝯq; vitijs cruciaberis. Si auar? ē an-
geris: q; nec te p̄miat nec alios b̄n meritos. Et q; p̄ma negli-
git ne ſumptū faciat. Si liberalior ē times ne p̄uſione nimia
oblimet erariū. Si crudel vereris ne in te tuosq; ſeuat. Si p̄i?
egre fers: q; nō vlciscit̄ iniurias. Si audax picula reformidas.
Si rectoris hoſtib? inuides q; ſibi ſemp inſultāt. Si loquat: mul-
tiloquū eſſe nō abſq; peccato cognosces. Si tacit? dicis q; nec
amicos nec ſuitores x̄bis ſcit retinere. Si vinolentus accuſas
ebrietatē. Si vino nō vtiſ q; parū ſit let? grauaris. Si luxurie
cultor ē: doles q; p̄imis iniuriat̄. Si ſe ias fugit: dicis nō eſſe
vix. Si paucos ad ſe admittit: displicet tibi inter illos nō eſſe
Si cōis eſt oibus ira ſceris q; tā reliqs q̄ tibi ſit familiaris. Si
enī ex pte bon? eſt qd mōſtrū fuerit: cū tu ſis mal? doles: q; tu
is vitijs nō alludit. Aut ſi tu quoq; ſis bon? quēadmodū ē diſ-
ficile: dolebis p̄ncipi bono nō arridere fortunā: ſempq; anxius
eris ſuo ſtatui. Egrotabis cū eo qm̄ nō tā filio ſuo pater affici
tur q̄ bono p̄ncipi bon? ſeru?. Cui 7 ſi fortūa fauerit: nunc mu-
tationē nūc inſidias times. nec dormies vnq; nec vigilabis in
pace. Eſt inſup magna viroz recreatio mētis ſecellus: cū ſe ali-
qs retrahit in ſolitariū locū: ac uel meditat̄: uel legit: uel ſcri-
bit: totūq; ſe muſis p̄bet: 7 nūc Platōez: nūc Ariſtotele nūc Lu-
liū: nunc Virgilīū: nūc alios doctores iā dudū mortuos ſz fa-
ma viuētes 7 ſcriptis alloquit̄. Sz hac voluptate p̄uati ſunt cu-
riales q; ſemp in ocio ſunt: in clamorib?: in tumultib?. Si tibi
nōnūq; p̄ticulā mēſe delegeris in q̄ uel legas aliqd uel ſcribis
mor alijs inſtabit q; te veret. Et ſi alij ceſſauerint non aberit
diſp̄ſator qui ppe te p̄ptū faciat: eraq; moueat. nuſq; tibi an-
gul? patebit quiet? in quo poſſis cū Scipiōe dicere: Aūq; mi-
nus ſol? q̄ cū ſol?. Oportet te p̄cis illis ſanctisq; viris carere:
atq; iter boies viuere quos recti? beſtias omī vtute carentes

appellaueris. Sūt qui dicūt filios suos idcirco p̄ncipib⁹ trade
re ut mores ediscāt: fiantq; v̄tute p̄stātes. meli⁹ dicerēt ad in
telligendā malitiā turpitudinēq; discendā se filios trāsmis
se. Sunt enī in curijs vitiolissimī iuuenes sermōes inhonesti:
ille luxuriā cōmendat: ⁊ qđ detestabilius est sermone cōtinuo
ac ope ut arbitror sodomīā applaudūt: ille verocitatem. nemo
de v̄tute se iactat: s; aut v̄ginē violasse: aut stuprasse nuptam:
aut emulū occidisse: aut rapina sese aliqd nactū gloriabit. q̄ sce
lera sic adolescētes imitant atq; imbibūt ut nūq; postea dimit
tāt. Nec te putes adolescentē pudicū sobriū ⁊ verecundū ⁊ bñ
moratū apud p̄ncipes inuenire. oēs h̄mōi sunt q̄les magistrī.
Uex ē enī qđ Terētius ait: ad peiorē plerūq; ptē aīn applica
ri. Si quis ad eā rez magistrū sortit⁹ sit improbū: sic natura iu
bet veloci⁹: ⁊ citius eos corūpunt exēpla mala cum animū ma
gnis auctoribus subeunt. Refero marīas deo grates qui mihi
iam viro sequēdi p̄ncipes animū tradidit: cū iam a parētib⁹
virtutes aliq; sic acceperā ut ampli⁹ amittere nō possez. Qz si
aliud nō est hoc saltē habeo: qz nōnullas didici l̄ras: quaz es
sem oīno ignarus si pueritiā meā curia suscepisset. Est enī in
curijs p̄ncipū vitiosum l̄ras nosse: ⁊ pro loco ducit disertus.
Est itaq; magna litteratorū molestia cū se contēpnī per oīa vi
derint: ⁊ res marīas ab ipsis dirigi: ne dicā ego negligi: q̄ vir
inter manus ⁊ pedes quot habēt digitos norūt in curiam do
ctos ac latino loquētes venisse vidēt quos ipsi nequeūt intelli
gere. Quid p̄terea de p̄sciētia tua dicā que semp̄ iquieta ē: sem
perq; te mordet: cū tu te scias multis vitiōz illecebris inquina
tū: nullū graui⁹ supplitiū ut Seneca scribit q̄ p̄sciētia. Hinc
Iuuenalis: Cū tñ bos tu euasisse putas quos diri conscia facti
Mens bz attonitos ⁊ surdo v̄bere cedit. Occultū quotiēs aīo
toratore flagellū. Penaq; tā vehemēs ac mltō senior illis. Quos
⁊ cedit⁹ grauis iuenit ⁊ rhadamātus. Nocte dieq; suū gestare
in pectore testē. S; audi obsecro Ciceronē pro sergio rosario cui⁹
hec si memi v̄ba sūt: Sua quēq; fraus ⁊ su⁹ terror marie vexat

suū quēq; scelus agitat amētiaq; afficit: male cogitatōesq; p̄sci
entēq; animi terrēt. he sunt impijs assidue domesticeq; furie
q̄ diesq; noctesq; penas parentū a cōsceleratissimis filijs repe/
tāt Quaq; te vertis oblocutiōes de rege: de p̄siliarijs: de teip̄o
fiūt: cū uel nimis subditi grauant: uel hostes instāt duz curia
in choreis ē: aut in venatōib; occupata. Nullū inter res mūda
nas maius mun⁹ est hoībus a deo p̄cessuz ut Cicero dicit q̄ a/
micicia. Et hoc bono tā suauī tā vtili tā nc̄cio puati sunt curia
les. nāq; vitiōssimi fere sint oēs nō amicicia inter eos esse s;̄
factio quedā ⁊ cōspiratio pōt. Inueniunt nōnulli industri la/
boriosi curiales. at in his adūbrata nō exp̄sa sunt signa virtutū.
vident quidē liberales s;̄ rapinā sequunt. Si sunt casti am/
bitiosos inuenies eos atq; supbos. Si humiles ebrii sunt ⁊ ne/
bulones: in nullo xtus est aliqua q̄ mille vitia nō cōmittent.
Arduū est in hac hoīm colluie virū amicicia dignū reperire.
q̄ si quis inuētus fuerit bon⁹ uel regi nō placebit uel magnati
bus: nec ei⁹ vti beniuolētia poteris: q; nō licet in curijs h̄re cō/
merciū inter illos q nō sunt accepti. Videbisq; nōnunq; illos
quos diligis ⁊ qui tibi sanguīe sunt p̄iūcti ad suppliciū rapi:
⁊ q̄uis difficile sit tacere cū doleas nec conqueri poteris neq;
h̄scere. Sepeq; cū illo p̄uersari cogaris qui tibi uel patrē ulma
trē occiderit: si ei⁹ cōditōis fueris ut famulatū possis tenere.
Inuenies fuitores tuos ebrios gulosos rixosos insolētes ime/
mores negligētes inertes adulteros homicidas. Si rursus tu
alteri famuleris dñm auarū querelosuz inuidū temulentū lo/
quacē reperies. Discurre per omnes curie status q̄ cōtenti cō/
siliarij sunt suis cōsilijs nō acquiescere principes. Quid aiūt
cācellarij cum eoz littere ad bonorē regis ⁊ vtilitatem scripture
trāsire nō possunt nisi cozepte ⁊ ex bono ī malū mutare. Quid
magistri curie ⁊ marescalci dum obedientiam non inueniunt.
Quid magistri camere dum eoz cōputa corripunt. Quid ca/
pellani dum in celebratione diuinorū officiorum suspendunt
Quid medici dum negligi sana ⁊ nociua recipi cernūt. Quid

militēs: qđ cubiculariū: qđ tubicines dū stipēdia sibi negant.
Quid coqui qui nil parare sine rephensioe possunt. nullus est
cui nō sint infinite molestie: atq; ut breuiter dicā: per multas
tribulatiōes intrāt iusti in gloriā dei. Curiales xō cū multis
cruriatib; acqrere sibi gehennā studēt. Nihil de clericis et reli
giosis dixerim: qui cū Ioseph palliū: cū Matheo theoloniū: cū
Iohāne sindonē: et cū samaritana cupiditatis hydriā iussi sūt
relinq̄re. Luceo et illos qui nēcio et inuiti sequunt̄ curiā ut Ci
cero pro sexto Roscio dicit: Qđ ego inuit? et necessario facio:
nec diu nec diligēter facere possum. Credo iā me promissioni
mee satisfecisse: q; stultos esse probatur. dixi oēs: qui aliā vitā
habētes in qua possint se honeste traducere: curiaz molestias
sequerent̄.

¶ Conclusio.

Q; cū ita sit relinquam? hoc pelagus inquietū: nosq; in aliam
vitā redigamus. Nāq; si pacē cupimus: si ociū diligimus: si no
bis viuere volum?: si salutē aīe querimus: fugiēda sunt nobis
atria regū et aulici tumult?: in quib; nec requies: nec bonarū
artiū exercitatio: nec virtutis amor: aliquis regnat: sed auaritia
tū: libido: crudelitas: crapula: inuidia et ambitio dominatur.
Quib; vitijs qui sit dedit? nullo se poterit argum̄to tueri: qñ
apud viros doctos et malus esse cōuincat̄ et stultus. Vale vir:
nisi ex curialibus vnus esses meo iudicio prudēs. pridie kal
februa. Anno salutis. M. cccc. xlv. ex p̄uicb.

finis.

Registrum.

¶ Tractatus
tronibus pergere.

¶ Gesta viroz.
re. Caseus.

¶ Ita prolutus.

